

Zkušenosti z použití vrtulníkového výsadku

Podplukovník Radomil R o p e k

Při taktickém cvičení s vojsky v letošním roce byl vysazen vrtulníkový výsadek. Cílem bylo ověřit jeho možnosti a stanovené normy za podmínek přibližujících se co nejvíce skutečné bojové činnosti. Cvičení kladlo vysoké nároky na jednotky, štáby a letecký útvar, který výsadek přepravoval.

V článku jsem zpracoval získané zkušenosti se zdůrazněním těch poznatků, které zasluhují pozornost pro svou obecnou platnost. V těch případech, kde nebylo dosaženo optimálních výsledků, uvádím jak činnost měla vypadat.

* * *

Zásady použití vrtulníkových výsadků byly uveřejněny ve Vojenské mysli 5/1962 v článku „Organizace a provedení taktického vzdušného výsadku“. Jímí se řídilo i naše cvičení.

Cvičení vycházelo z této situace:

K době zahájení cvičení prvosledové svazky armády ovládly prostor jejího bližšího úkolu. Útok divízi byl všeobecně zpomalen.

Cvičící divize při přesunu k zasazení do 1. sledu na rozhodujícím směru armády zaujala prostor, kde po několik hodin přestávky dokončovala materiální, technické a zdravotnické zabezpečení přesunu a boje.

Velitel armády realizoval svůj zámysl raketovými jadernými údery, údery letectva a bojovou činností svazků zničit prvosledové svazky nepřítel, nedovolit jim odchod a organizaci obrany na řece. V dalším zamýšlel zasazením cvičícího druhosledového svazku, údery raket, letectva a vzdušných výsadků rozbít ve střetném boji jeho přicházející bližší operační zálohy. Ovládnutím nařízených prostorů do konce D - 3 vytvořit podmínky ke splnění dalšího úkolu armády.

V této době byly jednotky budoucího vrtulníkového výsadku použity jako zachraňovací a uvolňovací odřad k odstranění následků výbuchu atomové pumy.

Štáb divize vydal pro jednotku na základě upřesnění svého bojového úkolu předběžné nařízení, které pomohlo veliteli výsadku v krátké době po splnění úkolu

ZUO konkrétně připravit sebe i jednotky k dalšímu úkolu. Času, který tým získal, využil k přípravě výzbroje, bojové techniky, spojovacích prostředků k vysazení a automobilní techniky k zabezpečení samostatného pochodu. Ihned po obdržení předběžných pokynů sestavil orientační počty k vysazení. Potřeboval je ke konkrétnímu jednání se štábem vrtulníkového útvaru.

Na velitelství divize se v určený čas dostavili zástupci vrtulníkového pluku a důstojník velitelství letecké armády. Velitel vrtulníkového pluku byl také předem vyzooměn o plánovaném úkolu. Současně obdržel pokyny k předběžnému manévru pluku ke splnění úkolu.

Na velitelství divize je očekával velitel vrtulníkového výsadku.

Součinnost řídil náčelník štábu divize. Kromě uvedených důstojníků se jí zúčastnili náčelník operačního oddělení, hlavní funkcionáři ze štábu dělostřelectva a ze spojovacího, průzkumného, ženijního, chemického oddělení, PVO a týlu. Byla rozdělena na čtyři údobí:

- zaujetí výchozích prostorů;
- přelet a vysazení;
- zabezpečení bojové činnosti vzdušného výsadku;
- zabezpečení sloučení.

Po deseti minutách jednání přišel rozkaz k okamžitému zahájení dalšího přesunu. Uvolněním funkcionářů z organizace součinnosti za těchto podmínek nastala situace, které bylo třeba později čelit se

značným vypětím úsilí. Proto několik poznámek k této otázce.

Podle dosavadních zkušeností bude v soudobých podmínkách příprava divizních vrtulníkových výsadků probíhat takřka vždy v omezeném čase. Jeho nedostatek pak ovlivní stupeň propracování řady úkolů. Za takových okolností je nejlepší organizaci součinnosti řídit předáváním krátkých příkazů velitele divize osobně nebo prostřednictvím štábu.

Všimněme si v této souvislosti ještě ostatních povinností štábu divize, kterých je celá řada. Štáb připravuje veliteli divize podklady pro rozhodnutí k použití vzdušného výsadku, zpracovává nutné výpočty, formuluje rozhodnutí a dovádí je do jednotek. V dalším zabezpečuje stálou součinnost s útvaru divize útočícími ke sloučení a s armádními prostředky a letectvem. Organizuje průzkum všeho druhu v zájmu výsadku a zabezpečuje letecké fotografie s armádními prostředky a letectvem. Organizuje velení výsadku a kontroluje přípravu jednotek a vrtulníků s dodržením všech opatření k zabezpečení vysazení a bojové činnosti.

Ani tím není úloha divize vyčerpána. Štáb divize řídí práci štábu útvaru vrtulníků a velitele vzdušného výsadku zejména při propočtu k vysazení a sestavování tabulek vysazení. (Kolik osob nebo materiálu je možno nakládat do jednoho vrtulníku se dozví velitel výsadku po propočtu letovoda vrtulníkového pluku. Čím delší let, tím více paliva potřebuje vrtulník a tím méně může mít výsadkového nákladu). Připravuje i dokumenty pro velení a spojení jako kódované mapy, volací znaky, signální tabulky a signály součinnosti. Celý systém kódového spojení se vzdušným výsadkem je odlišný od běžně používaného k velení ostatním jednotkám.

Co z těchto úkolů lze vypustit nebo zkrátit, či jinak ovlivnit při nedostatku času? Rozhodne o tom velitel divize nebo náčelník štábu podle konkrétní situace. Nikdy však, ani za zvlášť těžkých podmínek, nelze tyto funkcionáře zbavit odpovědnosti za dokonalejší přípravu a zabezpečení vzdušného výsadku k vysazení a boji.

Plánování použití vrtulníkového výsadku v souladu s rozhodnutím a pokyny velitele divize, všestranné zabezpečení jeho vysazení a bojové činnosti je tedy jednou ze základních povinností štábu divize.

Po stránce celkového rozvržení času není jistě bez zajímavosti, že akce byla

připravována několik hodin před zasazením divize do boje třetího dne. Tento předstih v plánování je nejen možný, ale v některých případech i nutný. Jeho možnost je dána plánováním vzdušných výsadků štábem armády na celou hloubku operace. Proto na základě rozhodnutí velitele armády může jeho štáb usměrňovat činnost podřízených s potřebnou perspektivou.

Časový předstih v plánování je nutný zvlášť tehdy, kdy letecký útvar je vázán v průběhu bojů úkoly, které neplní v součinnosti s armádou, jejíž výsadek v dalším zabezpečuje. Proto k dohovoru součinnosti je výhodné stanovit dobu podle konkrétní situace všech zúčastněných.

Při organizaci součinnosti byl kalkulován čas vzhledem k době ČV (zahájení vysazení příslušníků výsadku po přiletu na přistávací plochu), která nebyla cvičícím známa. Vysazení podle předpokládaného tempa útoku bylo plánováno kolem poledne D-3. Časová kalkulace od výzvy vrtulníkového pluku ke startu až do vysazení byla tato:

ČV až ČV-30' přelet z odletové plochy na plochu vysazení;

ČV-30' až ČV-45' nakládání, upevňování materiálu a nasazení;

ČV-45' až ČV-65' přelet z výchozího letiště vrtulníků na odletovou plochu;

ČV-65' až ČV-85' prohrátí motorů před odletem.

Navíc k této době byl kalkulován čas potřebný k pohotovosti číslo 1 pro letecké osádky a čas potřebný k proniknutí výzvy ke startu (od divize armády, letecké armády a vrtulníkovému útvaru).

Podle uvedené kalkulace bylo nutno výzvu ke startu předat nejpozději dvě hodiny před časem ČV.

Velitel výsadku měl připravený rozpočet k vysazení pro svoji jednotku i pro jednotky zesílení, určené předběžným nařízením. Rozpočet obsahoval rozpis potřeby vrtulníků pro motostřelecký prapor zesílený baterií BzK, ženijní četou a družstvem radiačního a chemického průzkumu. Bylo to celkem 196 osob s výstrojí a výzbrojí. Z těžší výzbroje 7 beztrákluzových kanónů — každý s deseti truhlíky munice, 2 minomety — každý s čtyřiceti truhlíky munice, 140 protitankových min, 2 automobily GAZ 69 a 1 motocykl. Podle propočtu bylo třeba k přepravě 30 vrtulníků Mi-4.

Po vyslechnutí úkolu připravil velitel výsadku se zástupci vrtulníkového pluku plán naložení a nasazení a plánovanou

tabulkou vysazení. Plány zpracovali formou zákresů do pracovních map a načrtli s potřebnými výpočty.

Zmíním se podrobněji o dokumentaci štábu divize, jejíž zpracování činí obtíž, ačkoli je jednoduchá.

Základním dokumentem pro zplánování použití vrtulníkového výsadku je plánová tabulka, kterou schvaluje velitel divize. Štáb divize v ní upřesňuje ve spolupráci s velitelem výsadku a vrtulníkového pluku:

- výchozí prostor pro vysazení, včetně prostoru rozmístění a soustředění vysazovaných jednotek a jejich výchozí polohy před nasednutím a naložením materiálu a odletové plochy vrtulníků;
- prostor vysazení, přistávací plochy pro vrtulníky (hlavní a záložní) rozdělení vysazovaných jednotek do vrtulníků;
- trať a profil letu vrtulníků;
- opatření k bojovému a jiným druhům zabezpečení;
- opatření k organizaci velení, spojení a pořádkové služby;
- doby pohotovosti výsadku;
- doba vzletu, začátek a konec vysazení.

Celý plán je v průběhu další činnosti upřesňován podle situace. Na jeho základě zpracováváme ostatní plány a schémata k zabezpečení činnosti výsadku. Tak v plánu naložení a nasednutí bylo určeno stanoviště každému vrtulníku na odletové ploše, aby bylo možno včas připravit skryté rozmístění materiálu k naložení ve výchozím položení. Schématem přistání vrtulníku bylo určeno i rozmístění jednotlivých vrtulníkových skupin. Na návrh zástupců vrtulníkového pluku se upustilo od předání čísel vrtulníků v sestavě velitel výsadku. Místo toho byly vrtulníky v letkách očíslovány pořadovými čísly. 1 - vedoucí vrtulník 1. roje, 2 - pravý v prvním roji, 3 - levý v prvním roji, 4 - vedoucí druhého roje atd.

Plán naložení a nasednutí zpracováváme podle plánové tabulky vysazení. Jeho nutnost je dána tím, že vrtulníky přistávají na ploše vysazení v sestavě, která zabezpečuje okamžité zahájení boje. Kupříkladu protitankový kanón je nejlépe vysadit v palebném postavení, nebo alespoň v jeho blízkosti, protože obsluha v počtu 3 mužů (převážaných s kanónem) musí po vyložení co nejrychleji dopravit do palebného postavení nejen kanón ale i potřebnou munici. Jednotky zajištění je nejlépe zase vysadit alespoň ve

směru jejich činnosti, není-li účelné přistát s nimi přímo v místě jejich úkolu.

Veškerá činnost má být proto plánovou tabulkou vysazení připravena tak, aby boj byl zahájen organizovaně bez zbytečných přesunů.

Závěrem k této stati ještě několik poznámek.

Štáb divize nesmí připustit, aby z jakýchkoli příčin zůstala činnost výsadku nezabezpečena. Praxe však opět potvrdila, že otázky zabezpečení jak vysazení tak bojové činnosti nebývají vždy doceněny podle své důležitosti.

Vrtulníky přelétávají nad vlastním i nepřátelským územím v minimální výšce, která je chrání před nepřátelskými stíhači a znesnadňuje rozpoznání pomocí radiolokátorů. Při přeletu fronty ohrožují sestavu vrtulníků prakticky všechny zbraně protivníka. Hlavním prostředkem jejich ničení a umlčení jsou jaderné údery a dělostřelectvo všeho druhu.

Osa letu, není-li souvislá fronta obrany nepřítele, bude stanovena nad místy neobsazenými nepřítelem. V jiném případě bude protivník umlčen a zničen atomovými údery.

Velitel dělostřelectva potřebuje včas znát dobu přeletu, aby mohl umlčovat protivzdušné prostředky nepřítele 5–10 minut před jeho zahájením. Pro možnost ohrožení vrtulníků v době průletu přenáší dělostřelectvo palbu na odpory, které jsou na okrajích pásma. Velitel dělostřelectva a minometných jednotek vlastním pozorováním zjišťují zda přilétává sestava vrtulníků. Jakmile jsou nad palebnými postaveními, dávají samostatně signál na přerušení palby v pásmu přeletu a pak ji soustřeďují na křídla tohoto pásma.

Čas přeletu vyhlašuje štáb divize. Musí jej znát zejména velitel dělostřelectva, náčelník PVO divize a funkcionáři, kteří zabezpečují činnost výsadku. Štáb divize současně žádá o podporu armádními útvary a prostředky a před letem vrtulníků nad vlastními vojsky uvědomuje všechny útvary a jednotky, nad jejichž bojovými sestavami bude přelet uskutečněn.

Zmíněné otázky si zasluhují více pozornosti při taktických cvičeních. Jde zvláště o kontrolu proniknutí signálu do útvarů a jak jednotky znají čas a směr přeletu vrtulníků. Přelet nemá být vyhlašován příliš brzy, aby nedošlo k předčasnému prozrazení. Nedbalost v tomto ohledu je nutné hodnotit jako hrubou závadu,

vzhledem k možným ztrátám způsobeným vlastními prostředky.

Z podobných důvodů si zaslouhuje pozornosti zabezpečení sloučení. Řada cvičení s vojsky nás přesvědčila o tom, jak naléhavě je třeba odstranit podceňování těchto otázek. Rozhodující je nejen správně volit prostředky, jimiž se sloučení zabezpečuje, ale především prosadit proniknutí údajů k vykonavatelům.

* * *

Činnost jednotek v D-2 probíhala podle plánu. Cvičící divize se střetla s nepřátelskou divizí přisunutou z hloubky. Jednotky nepřítel, které bránily rozvíjení operace, byly srazeny.

Odpoledne dostal velitel divize bojové nařízení velitele armády k nočnímu útoku. V poledních hodinách příštího dne měla divize přebrodit řeku O. s využitím vrtulníkového výsadku z chodu.

Již v organizaci součinnosti bylo určeno vést vysazovaný prapor z druhém sledu a připravit jeho odeslání v noci před úkolem do prostoru, který byl předpokládán jako vyčkávací prostor vzdušného výsadku. Velitel divize pak vydal již jen nařízení k soustředění praporu s posilovými prostředky do tohoto prostoru. Na směr činnosti výsadku a ke sloučení s ním vyslal tankový pluk.

Prapor s posilovými prostředky byl soustředěn ve vyčkávacím prostoru ke 14.00 hodině. Doplnil potřebný materiál a velitel upřesnil činnost jednotek. Nejprve rozdělil osoby a materiál do jednotlivých vrtulníků, pak přezkoušel, jak jednotky zvládnou nastupování a vystupování, nakládání, upevňování a vykládání materiálu. Současně vyhlásil pořadová čísla vrtulníků jednotlivým skupinám a upřesnil činnost při možné změně převládajícího směru větru. V takovém případě by vrtulníky přistávaly a startovaly proti větru při vytvoření celých rojů.

Další činnost probíhala podle zásady, že ve výchozím prostoru pro vysazení probíhá průzkum, příprava a vyznačení přistávacích ploch pro skupiny vrtulníků. Je-li dost času, pak jednotlivá místa výchozího prostoru pro vysazení určují společně velitel divize, velitel vzdušného výsadku a velitel útvaru vrtulníků. V opačném případě může terén pro přistání v blízkosti prostoru rozmístění jednotek prozkoumat sám velitel vzdušného výsadku, jako tomu bylo v našem případě.

Velitel odejel na rekonoskaci výchozího položení pro nasednutí s veliteli

vrtulníkových skupin a řidiči automobilů. Odletová plocha byla vzdálena od vyčkávacího prostoru 7 km.

Na místě určil soustředění jednotlivých skupin ve výchozím položení, osu a způsob zaujetí, způsob vytyčení přistávací plochy pro vrtulníky, osy přesunu k místu naložení a sesednutí. Oznámil své stanoviště a místo, odkud bude dán signál k nasednutí a naložení.

Celá činnost probíhala při dodržování zásad utajení a maskování. Jakmile řidiči a velitelé skupin prošli osu z rozchodiště až do výchozího položení, velitel výsadku je soustředil a vrátil se na své velitelské stanoviště. Zde vydal rozkaz svým i přiděleným jednotkám.

* * *

V ranních hodinách D-3 se zrychlil postup vlastních vojsk. Bylo nutné vysadit dříve než byl původní plán.

Vrtulníkový pluk uskutečnil k této době manévr na plochu plnění palivem.

Výsadkové jednotky zaujaly výchozí položení k nasednutí a naložení do vrtulníků ještě před jejich přiletem. Využily přitom maskovacích vlastností terénu a podmínek zhoršené viditelnosti.

Vrtulníkový výsadek po obdržení rozkazu ke startu přelétl po letkách na odletovou plochu. Jednotky nasedly, uložily a upevnily materiál bez komplikací, třebaže vrtulníky přilétly na odletovou plochu v neplánovaném směru a přistály v pozmeněné sestavě. Vál totiž východní vítr, místo dosavadně převládajícího západního. Proto se sestava vrtulníků vytočila směrem na východ, při zachování ploch pro jednotlivé letky. Vrtulníkové skupiny prokázaly dobrý výcvik. Naložily a upevnily materiál a nasedly za řízení palubních techniků do 10 minut po vyhlášení signálem. Za včasnou a rychlou práci (naložení a nasednutí) odpovídal velitel výsadku a za přesné a včasné vysazení výsadku v plánovaném prostoru velitel útvaru vrtulníků. Jednotky výsadku proto od doby zaujetí výchozího položení až do skončení vysazení plnily rozkazy velitele vrtulníkového pluku.

K odletu má dát souhlas velitel divize. Jemu velitel výsadku a velitel útvaru vrtulníků hlásí naložení a nasednutí výsadkářů smluveným signálem. Ten stejným způsobem povoluje odlet výsadku. K tomu však nebyly zabezpečeny spojující prostředky.

Ještě několik poznámek k odletovým a přistávacím plochám. Je třeba vybrat

hlavní a záložní. Ne každá bude vhodná pro vrtulníky. Vrtulník nemůže kupříkladu přistát na rozbahněné půdě, nebo na svahu s větším sklonem (nad 80°). Vyložit jednotky z visu v takových případech je celkem snadné, ne však těžší materiál.

Nejnáročnější je vybírat plochy pro přetížené vrtulníky. Tak kupříkladu vrtulník s autem GAZ-69 (1525 kg) je silně přetížen, takže musí startovat a přistávat s rozběhem (výběhem). Plocha pro ně byla rovná, bez okolních překážek, proti větru dlouhá více než 100 m.

Za 15 minut po signálu naložení a nasazení vzletla první letka ke splnění úkolu. Proud vrtulníků využíval reliefu terénu a letěl v minimálních výškách nad mezerami v sestavě nepřítele.

Letecká část cvičení probíhala za ztížených povětrnostních podmínek, za silně snížené viditelnosti a nízké oblačnosti. Navíc cvičení se konalo v hornatém terénu.

Za těchto podmínek letci splnili svůj úkol úspěšně. Po celou dobu přeletu neletěly výše jak 50 m nad zemí. Přímá vzdálenost odletové plochy od místa vysazení byla 50 km. K době vysazení byly 2 pluky vzdáleny od výsadku něco před 20 km.

Výsadek byl vysazen ve vhodné době vzhledem k činnosti hlavních sil, které úspěšně pronásledovaly ustupujícího nepřítele. Předčasně vysazení i za těchto podmínek by mohlo vést k nesplnění bojového úkolu a opožděné vysazení by ztratilo vliv na bojovou činnost divize.

Za přeletu obdržel velitel výsadku zprávu, že v blízkosti přistávací plochy výsadku je zjištěna baterie Honest John. Byl upozorněn, že na ni v současné době provádí úder vlastní letectvo. Úkolem výsadku bylo využít leteckého úderu, po vysazení zničit tyto prostředky atomového napadení nepřítele a pak splnit původně stanovený úkol.

Velitel výsadku se dopustil chyby tím, že se dočasně odloučil od prostředků vedení. Nemohl proto, jak vyžadovala situace, co nejdříve uvědomit o změně úkolu podřízené. Velitelé rot a čet ihned po vystoupení z vrtulníků shromažďovali výsadkáře, výzbroj a bojovou techniku a samostatně vyváděli své jednotky do určených míst, aniž čekali na dokončení vysazení všech výsadkářů. Jejich činnost probíhala v souhlasu s původním plánem boje.

Přesto se podařilo ještě včas orientovat jednotky k boji proti umlčeným odporům

obranu Honest John, i když vrtulníky byly přinuceny přistát v jiném místě, než bylo původně stanoveno. Situace v prostoru vysazení byla totiž jiná, než jakou předpokládal velitel ve svém rozhodnutí. Na základě nového úkolu bylo všech jednotek třeba ke zteči nepřátelských odporů. Nejdůležitější z nich byly v jednom směru od místa vysazení. Výsadek po prudké zteči za podpory bezzákluzových kanónů zničil zbytky nepřítele a vyšel do předpokládané sestavy pro splnění následujícího úkolu.

Mezitím vlastní průzkum hlásil pohyb nepřátelských jednotek v proudu na autech směrem k předmostí obsazenému vzdušným výsadkem.

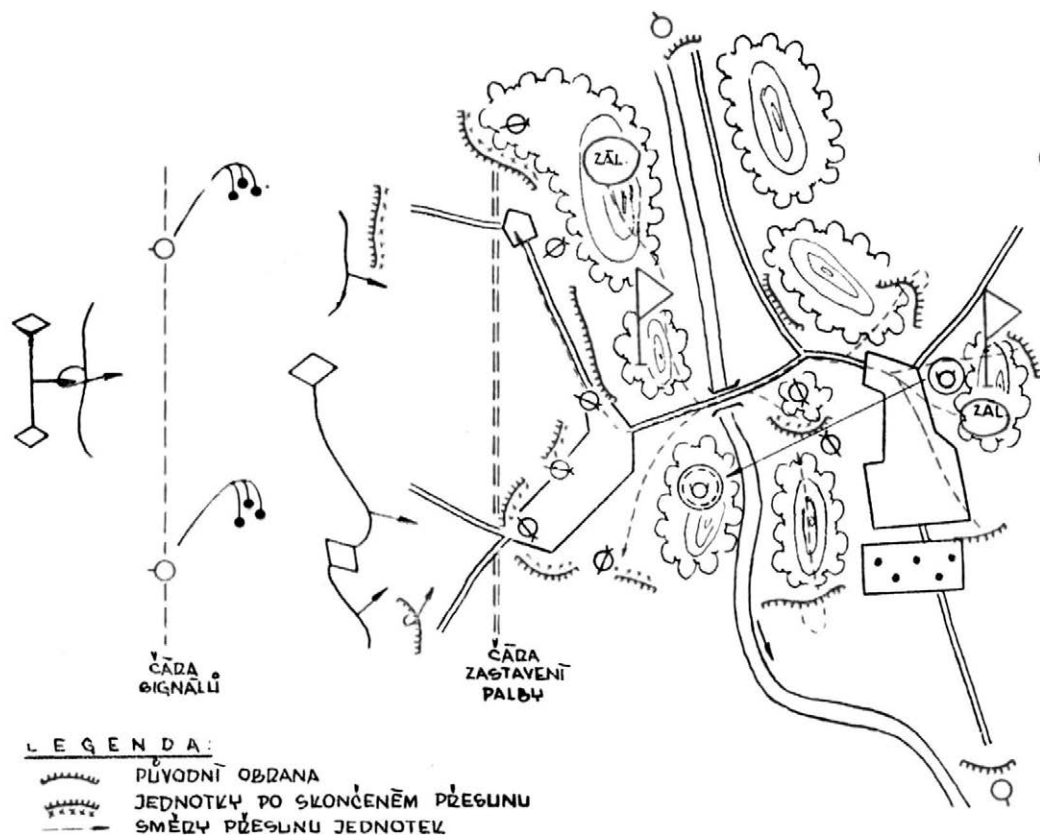
Vysazené automobily GAZ-69 byly použity k rychlému soustředění protitankových kanónů a protitankové munice. Palbou všech prostředků, přehrazením dalšího postupu nepřítele zálohou a ztečí jedné roty do jeho boku, zabezpečil velitel výsadku vysazení svého druhého sledu. Ten přistál na vrtulnících v přesně plánovanou dobu.

V té době odcházely od fronty k řece silné nepřátelské jednotky. Velitel výsadku přeskupil své síly a prostředky vzhledem k nové situaci a změnil své stanovisko, aby mohl osobně řídit boj o sloučení s vlastními jednotkami. Paleb dělostřelectva vlastní divize (spojení s dělostřelectvem bylo navázáno nejdříve) využíval zejména ke zpomalení postupu nepřátelských útvarů. V jednom případě použil jeho palby ke zničení sekce dělostřeleckých raket Honest John, jejíž stanoviště upřesnil ze své pozorovatelný.

Při přesunu VS pomocí automobilů GAZ-69 ponechal zpět rádiovou stanici pro spojení s tankovým plukem, vycházejícím na sloučení. Toto opomenutí mělo své následky v dalším boji. V době, kdy se ustupující jednotky nepřítele rozvinuly proti výsadku, pozoroval na vzdálenost několika km příjíždějící vlastní tanky, jejichž činnost nemohl ovlivnit ve svůj prospěch. Nepřátelské rojnice se přisunovaly ve směru hlavní komunikace k řece. Vlastní tankové roty se soustřeďovaly k boční komunikaci a nevyšly nepřítele do zad ani do boku, protože od hlavního bojiště je odděloval nepřehledný terén.

Po sloučení s předsunutým odřadem, kdy nepřátelské jednotky po zjištění možné úhrzo ze strany přicházející divize se rychle stáhly z dosahu paleb, velitel výsadku informoval velitele předsu-

SCHEMA MANĚVRY VZDUŠNĚHO VÝSADKU V DOBĚ PŘÍCHODU HLAVNÍCH SIL NEPŘÍTELE OD FRONTY

nutného odřadu o situaci. Vzhledem k potřebě udržet předmostí předsunutý odřad postoupil po ose regulované vojáky výsadku k přepravišti.

* * *

Jednotky výsadku se připravovaly na cvičení intenzivně celkem v deseti hodinách (ke zvládnutí techniky nastupování, nakládání a upevňování materiálu a jeho vykládání a ke komplexnímu takticko-pořadovému zaměstnání). Navíc bylo uskutečněno IMZ a ostatní příprava s veliteli.

Ze cvičení lze vyvodit tyto závěry:

Získané zkušenosti potvrdily správnost platných zásad použití vrtulníkových výsadků.

1. Vrtulníkový výsadek se osvědčil jako efektivní prostředek boje. Jeho efek-

tivnost je dána specifickými vlastnostmi vrtulníkových útvarů, jako je rychlost hromadné přepravy vzduchem, nezávislost na podmínkách terénu a zátarasů vytvořených nepřítelem.

2. Vrtulníky poskytují široké možnosti využít taktické výsadky divizí k úkolům, které nemohou tak rychle a úspěšně splnit jiné síly nebo prostředky divize. Vrtulník se může vznést a přistát téměř vertikálně, což zjednodušuje volbu přistávacích ploch. Navíc umožňuje vysadit jednotky kompaktně, bez rozptýlení v terénu a v bojové sestavě, pro kterou se rozhodl velitel.

3. Taktické vzdušné výsadky je třeba používat koordinovaně na základě rozhodnutí velitele armády. V soudobém boji, ve kterém vzrostl význam samostatnosti vševojskových svazků, je nutné aby štáby divizí plně zvládly problematiku použití vrtulníkových výsadků.

Vrtulníkový pluk prokázal výtečnou připravenost vysazením výsadku ve složité situaci. Jeho činnost probíhala za ztížených povětrnostních podmínek v členitém horském terénu. Mistrovství prokázal řízením silně přetížených vrtulníků s automobily GAZ-69 letícími v sestavě letek.

Ke snížení zranitelnosti za přeletu, k docílení co nejmenších ztrát, je důležité položit důraz na vysazování vrtulníkových výsadků v noci. Očekáváme, že letci tento úkol zvládnou stejně dobře.

Některé názory na bojové použití raketových a dělostřeleckých prostředků při přechodu vojsk do dočasné obrany

Podplukovník Josef Brož

Cílem tohoto diskusního příspěvku je poukázat na způsob použití prostředků raketových vojsk a dělostřelectva za přechodu do dočasné obrany v průběhu útočné operace a navázat tak na názory v časopise Vojenská mysl čís. 7-8 z r. 1963.

Situace za přechodu do obrany bude hlavně charakterizována vytvářející se palbou převahou nepřítele na možných směrech. Největší nebezpečí pro vojska představují prostředky jaderného napadení a současně i nepřátelská letiště

z nichž startují nosiče atomových zbraní. V současné době je letectvo předpokládáno nepřítelem nadále hlavním nosičem jaderných zbraní.

Při přechodu armády do obrany v průběhu útočné operace mohou plnit prostředky armády tyto hlavní úkoly:

— ničit nebo umlčovat prostředky jaderného napadení nepřítele a ostatní prostředky hromadného ničení ihned po jejich zjištění;

— bojovat s uskupením nepřítele,